

ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС ТА ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Міністерство економічного розвитку та торгівлі України забезпечує реалізацію завдань, визначених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС (Угода про асоціацію) та Програмою діяльності Кабінету Міністрів України (КМУ), затвердженою постановою КМУ від 09.12.2014 № 695 та схваленою постановою Верховної Ради України від 11.12.2014 № 26, в частині реформування системи технічного регулювання.

Основними завданнями щодо реформування системи технічного регулювання є приведення національного законодавства у відповідність із законодавством ЄС та забезпечення реалізації його положень, здійснення необхідних адміністративних та інституційних реформ відповідно до чинних і таких, що передбачаються до підписання Угод з ЄС і його органами, запровадження ефективної та прозорої адміністративної системи у сфері технічного регулювання.

Із метою приведення національного законодавства у сфері технічного регулювання відповідно до вимог законодавства ЄС здійснено заходи, наведені нижче.

У СФЕРІ СТАНДАРТИЗАЦІЇ

Необхідною інституційною реформою у сфері технічного регулювання, спрямованою на реалізацію положень Угоди про асоціацію, є створення національного органу стандартизації (НОС), що не є органом державної влади.

Законом України від 05.06.2014 № 1315-VII «Про стандартизацію» (Законом 1), який набрав чинності 03.01.2015, КМУ доручено забезпечити утворення або визначення державного підприємства, що виконує функції НОС.

На виконання цього завдання прийнято розпорядження КМУ від 26.11.2014 № 1163-р «Про визначення державного підприємства, яке виконує функції національного органу стандартизації», розроблене Мінекономрозвитку, яким визначено, що державне підпри-

ємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ») виконуватиме функції НОС. З метою приведення нормативно-правових актів КМУ відповідно до Закону 1 прийнято постанову КМУ від 26.11.2014 № 674 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України», розроблену Мінекономрозвитку. Зазначені акти КМУ набрали чинності 03.01.2015 (одночасно із Законом 1).

Нова редакція статуту ДП «УкрНДНЦ», в якому визначено функції НОС, затверджена наказом Мінекономрозвитку від 30.12.2014 № 1491. Положення про керівну раду НОС (яка є дорадчо-наглядовим органом НОС) затверджено наказом Мінекономрозвитку від 02.02.2015 № 76 та зареєстровано у Мін'юсті 18.02.2015 за № 186/26631. Також розроблено наказ Мінекономрозвитку, яким передбачено затвердження Положення про комісію з апеляцій та Порядку розгляду нею апеляцій (комісія розглядатиме та прийматиме рішення щодо апеляцій, поданих зацікавленими сторонами щодо рішень, дій чи бездіяльності НОС). Наразі проводиться робота щодо реєстрації цього наказу у Мін'юсті та формування складів керівної ради НОС та комісії з апеляцій.

Забезпечується гармонізація національних стандартів з міжнародними та європейськими, в першу чергу тих, добровільне застосування яких є доказом відповідності продукції вимогам технічних регламентів (ТР), аналогічних відповідним директивам Нового та Глобального підходів.

На сьогодні фонд національних стандартів в Україні становить 29,6 тис. документів, з яких 8849 гармонізовані з міжнародними та європейськими. У 2014 році прийнято 2313 національних нормативних документів, із яких 1998 гармонізовані з міжнародними та європейськими. Водночас здійснюється перегляд чинних в Україні міждержавних стандартів, розроблених до 1992 року. Починаючи з 2006 року, ▶

скасовано чинність 3934 міждержавних стандартів (ГОСТ), що втратили актуальність, із них у 2014 році — 122.

У СФЕРІ МЕТРОЛОГІЇ

Положення акта європейського законодавства щодо одиниць вимірювань адаптовано шляхом прийняття Закону України від 05.06.2014 № 1314-VII «Про метрологію та метрологічну діяльність» (Закону 2), яким передбачено гармонізацію законодавчих актів з документами Міжнародної організації законодавчої метрології (OIML), актами законодавства ЄС з питань метрології та документами Європейської співпраці із законодавчої метрології (WELMEC). Також передбачається створення окремого центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику в сфері метрологічного нагляду. Реалізація Закону дозволить забезпечити:

- створення сучасної метрологічної системи України та її інтеграції до світового та європейського економічного простору;
- створення умов для розвитку вітчизняного виробництва засобів вимірювальної техніки (ЗВТ) та їх доступу на світовий ринок шляхом підвищення конкурентоспроможності;
- скорочення кількості документів дозвільного характеру в сфері метрології;
- захист громадян України і національної економіки від недостовірних результатів вимірювань під час робіт із забезпечення захисту життя та охорони здоров'я громадян; контролю якості та безпечності харчових продуктів і лікарських засобів; контролю стану довкілля; контролю безпеки умов праці; торговельно-комерційних операцій та розрахунків між покупцем (споживачем) і продавцем; обчислення сум податків і зборів, податкового та митного контролю; робіт, пов'язаних з визначенням параметрів будівель, споруд і території забудови.

З метою реалізації Закону 2 розроблено проекти 17 актів КМУ (щодо затвердження ТР ЗВТ, неавтоматичних зважувальних приладів, законодавчо регульованих ЗВТ; Переліку категорій законодавчо регульованих ЗВТ, які підлягають періодичній повірці; критеріїв та порядку надання еталонам статусу національних; визначення наукових метрологічних центрів тощо) та проекти 10 актів Мінекономрозвитку (щодо затвердження визначень основних одиниць SI, назв та визначень похідних одиниць SI, десяткових кратних і частинних від одиниць SI, дозволених позасистемних одиниць, а також їх позначень та правил написання; Порядку зберігання та застосування національних еталонів; Порядку затвердження та реєстрації типів національних стандартних зразків складу та властивостей речовин і матеріалів; Порядку ведення реєстру затверджених типів

ЗВТ тощо). Проекти зазначених актів, необхідних для реалізації Закону 2, перебувають на різних етапах погодження.

На сьогодні до Реєстру державних, первинних і вторинних еталонів одиниць вимірювань внесено 69 державних і 69 вторинних еталонів одиниць вимірювань, до бази даних Міжнародного бюро з мір та вагів (BIPM) — 223 СМС-рядки.

У СФЕРІ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ

Прийнято Закон України від 15.01.2015 № 124-VIII «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», який встановлює єдині правові та організаційні засади розроблення, прийняття та застосування ТР і процедур оцінки відповідності, здійснення оцінки відповідності відповідно до європейських вимог та положень Угоди про технічні бар'єри в торгівлі СОТ, відміни централізованої реєстрації сертифікатів відповідності в державній системі сертифікації, а також визначення кінцевої дати скасування обов'язкової сертифікації продукції згідно з Декретом КМУ від 10.05.1993 № 46-93 «Про стандартизацію і сертифікацію». Прийняття цього Закону створює законодавче підґрунтя для адаптації «вертикального (секторального) законодавства», визначеного частиною другою Додатку III до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Із 27 секторів, визначених у Додатку III до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, в Україні на основі відповідних актів законодавства ЄС прийнято 24 ТР, з яких 17 вже є обов'язковими до застосування. Залишилося розробити ще 3 у відповідних секторах (щодо вибухових речовин цивільного призначення; пакування та відходів пакування; високошвидкісних залізниць).

Водночас існує необхідність максимального наближення прийнятих ТР до змісту відповідних актів законодавства ЄС, у зв'язку з чим здійснюється перегляд ТР. На сьогодні 8 ТР максимально приведені у відповідність з актами законодавства ЄС (електромагнітна сумісність обладнання; низьковольтне електричне обладнання; безпека машин; безпечність іграшок; медичні вироби; медичні вироби для діагностики *in vitro*; активні медичні вироби, які імплантують; енергетичне маркування).

Разом з тим, з огляду на прийняття Європейським Парламентом та Радою ЄС у лютому 2014 року нових версій директив щодо низьковольтного електричного обладнання (№ 2014/35/ЄС), електромагнітної сумісності (№ 2014/30/ЄС) та простих посудин високого тиску (№ 2014/29/ЄС) здійснюється перегляд чинних українських ТР у зазначених сферах.

Положеннями Угоди про асоціацію між Україною та ЄС в частині технічних бар'єрів у торгівлі, в тому числі передбачено, що до основної Угоди як окремих протокол у майбутньому буде додана Угода про оцін-

ку відповідності та прийнятність промислових товарів (Угода АСАА).

Заходи щодо підготовки до підписання Угоди АСАА включено до Плану заходів щодо реалізації Стратегії розвитку системи технічного регулювання на період до 2020 року, зокрема щодо перегляду ТР у пріоритетних секторах Угоди АСАА у зв'язку з прийняттям нових версій європейських директив; розроблення та прийняття національних стандартів, гармонізованих з міжнародними та європейськими, відповідно до визначених пріоритетних секторів, враховуючи Угоду АСАА; посилення спроможності органів з оцінки відповідності до рівня, необхідного для належного виконання Угоди АСАА; забезпечення органів державного ринкового нагляду ефективно виконувати свої функції тощо. Проект розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії розвитку системи технічного регулювання на період до 2020 року» проходить процедуру погодження ЦОВВ.

Загалом в Україні прийнято 45 ТР, із них 43 розроблено на основі актів законодавства ЄС, у тому числі директив Нового та Глобального підходу, з яких 34 вже є обов'язковими до застосування.

З метою створення умов для переходу від обов'язкової сертифікації до оцінки відповідності вимогам ТР з Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, затверджено наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 01.02.2005 № 28 (zareestrovano в Міністерстві юстиції України за № 466/10746 від 04.05.2005), вилучається продукція, на яку розповсюджується їхня дія, а також виключаються продукти з низьким ступенем ризику та окремі види послуг.

На сьогоднішній день Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, скорочено на 65% (порівняно з 2009 роком).

У СФЕРІ АКРЕДИТАЦІЇ

Національним агентством України з акредитації (НААУ) отримано визнання від Європейської кооперації з акредитації (EA) у сфері «Органи з інспектування» та підтверджено визнання для сфер «Калібрувальні та випробувальні лабораторії», «Органи з сертифікації персоналу», «Органи зі сертифікації систем менеджменту». Актуальним залишається питання отримання визнання НААУ від EA у сфері «Органи зі сертифікації продукції».

16 жовтня 2014 року на 18-му засіданні Генеральної Асамблеї Міжнародної асоціації з акредитації ла-

бораторій (ILAC) підписано Угоду про надання НААУ статусу повноправного члена ILAC у сферах випробування та калібрування відповідно до ISO/IEC 17025 «Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій».

Мінекономрозвитку продовжує роботу щодо створення в Україні системи технічного регулювання, яка відповідатиме потребам економіки та зобов'язанням України, визначеним Угодою про асоціацію, основним положенням законодавства ЄС, нормам і правилам СОР.

Відповідно до Програми діяльності КМУ на 2015 рік для Мінекономрозвитку у сфері технічного регулювання пріоритетним є виконання завдань щодо:

- вжиття підготовчих заходів для підписання Угоди АСАА;
- реалізації нових Законів України «Про стандартизацію», «Про метрологію та метрологічну діяльність»;
- прийняття 10 пріоритетних ТР:
  - у сфері метрології: стосовно неавтоматичних зважувальних приладів, ЗВТ, щодо деяких товарів, які фасують за масою та об'ємом у готову упаковку, щодо пляшок, які використовуються як мірні ємності, законодавчо регульованих ЗВТ;
  - у сфері оцінки відповідності: щодо електромагнітної сумісності обладнання, низьковольтного електричного обладнання, простих посудин високого тиску, обмеження використання деяких небезпечних речовин в електричному та електронному обладнанні, обладнання та захисних систем, призначених для застосування в потенційно вибухонебезпечному середовищі;
- удосконалення роботи інституцій:
  - започаткування роботи НОС;
  - отримання визнання НААУ за напрямом «Органи з сертифікації»;
  - модернізація обладнання та матеріально-технічної бази випробувальних та калібрувальних лабораторій;
- прийняття 1500 національних стандартів, гармонізованих із стандартами ЄС: методом «перекладу» — 500 стандартів, методом «підтвердження» — 1000 стандартів;
- припинення дії на території України 13 тис. стандартів колишнього СРСР;
- створення повнотекстової електронної бази стандартів (близько 15 тис.).

(За матеріалами Міністерства економічного розвитку і торгівлі України)